

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

**Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (0-81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl**

za p.o.

Lublin, dnia 31 października 2012r.

RLU – 61-15/12/PM

DECYZJA RLU 26/2012

I.

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 roku (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 4 i 5 tejże ustawy po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy **EURORENT Sp. z o.o. z siedzibą w Piastowie**,

– **działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:**

po uprawdopodobnieniu stosowania przez wskazanego wyżej przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Standardowe warunki najmu” postanowienia wpisanego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r.- Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz. U. Nr 43 poz. 296, ze zm.), o treści:

- *„Najemca potwierdza, że podane do Umowy dane są prawdziwe, wyraża zgodę na ich umieszczenie w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich Administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim (w tym za granicę), a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 poz. 883) w celu realizacji Umowy, zabezpieczenia finansowego transakcji oraz w celach marketingowych. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.”*

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów

i przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy EURORENT Sp. z o.o. z siedzibą w Piastowie:

1.) do zmiany w terminie 7 dni od dnia otrzymania decyzji zobowiązaniowej powyższego zapisu pkt 11 wzorca „Standardowe warunki najmu” na zapis o treści:

„Pkt 11. Dane osobowe

1) Najemca potwierdza, że podane do Umowy dane są prawdziwe.

.....
Podpis najemcy

2) Najemca*

wyraża zgodę na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim, a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) w zakresie, w jakim jest to niezbędne do realizacji Umowy, oraz do jej zabezpieczenia finansowego. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.

nie wyraża zgody na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego dla celów realizacji Umowy i jej zabezpieczenia finansowego,

.....
Podpis najemcy

3) Najemca*

wyraża zgodę na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich Administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim, a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) w celach marketingowych. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.

nie wyraża zgody na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego dla celów marketingowych,

.....
Podpis najemcy

.....
* zaznaczyć właściwe”

2.) do „przesłania (lub doręczenie w inny sposób) w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji zobowiązaniowej, której mowa w art. 28 ustawy antymonopolowej, do wszystkich konsumentów, z którymi w dniu wskazanym w pkt 1 będą łączyły umowy najmu samochodów zawarte przez EuroRent Sp. z o.o., w oparciu o wzorzec zawierający pkt 11 w brzmieniu zakwestionowanym przez Prezesa UOKiK, propozycji aneksu do umowy, zmieniającego postanowienie punktu 11 „Standardowych warunków najmu” na postanowienie w brzmieniu zaproponowanym powyżej w pkt 1”

nakłada się na przedsiębiorcę obowiązek wykonania powyższego zobowiązania w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 4 i 5 tej ustawy

-działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na przedsiębiorcę EURORENT Sp. z o.o. z siedzibą w Piastowie, obowiązek złożenia sprawozdania zawierającego oświadczenie o wykonaniu przyjętego zobowiązania, o którym mowa w punkcie I sentencji decyzji, przedstawieniu odpowiedniej uchwały organu Spółki wprowadzającego w/w zmiany do „Standardowych warunków najmu” oraz przedstawienie dowodów nadania aneksów do umów o których mowa w pkt 2 zobowiązania **EURORENT Sp. z o.o. z siedzibą w Piastowie w terminie 7 dni od dnia wykonania tego zobowiązania.**

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatura w Lublinie (dalej w tekście: *Prezes Urzędu* lub *Prezes UOKiK*) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie badania rynku wypożyczania samochodów osobowych w miastach, w których będą odbywać się eliminacje Mistrzostw Europy w Piłce nożnej w 2012 r. W toku w/w postępowania wyjaśniającego Prezes UOKiK poddał między innymi analizie wzorce umów stosowane przez wypożyczalnię samochodów **EURORENT Sp. z o.o. z siedzibą w Piastowie** (dalej w tekście: *Eurorent* lub *Przedsiębiorca*). Analiza treści wzorca „Standardowe warunki najmu” wykazała, że w jego treści może znajdować się postanowienie umowne, którego stosowanie może prowadzić do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Postanowieniem nr 87/12 w imieniu Prezesa Urzędu w dniu 18.05.2012r. wszczęto postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Eurorent praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „*Standardowe warunki najmu*” postanowienia wpisanego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r.- Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz. U. Nr 43 poz. 296, ze zm.).

W piśmie z dnia 12.06.2012 r., będącym ustosunkowaniem się Eurorent do zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego, Przedsiębiorca zobowiązał się do zmiany kwestionowanego przez Prezesa Urzędu zapisu pkt 11 „Standardowych warunków najmu”. W w/w piśmie Eurorent przedstawił propozycję zmieniającą wskazany zapis na postanowienie o treści jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji oraz do przesłania aneksów do umów najmu lub doręczenia w inny sposób) w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji zobowiązaniowej, której mowa w art. 28 ustawy antymonopolowej, do wszystkich konsumentów, z którymi w dniu wskazanym w pkt 1 zobowiązania będą łączyły umowy najmu samochodów zawarte przez EuroRent Sp. z o.o. w oparciu o wzorzec zawierający pkt 11 w brzmieniu zakwestionowanym przez Prezesa UOKiK, propozycji zawarcia aneksu do umowy, zmieniającego postanowienie punktu 11 „Standardowych warunków najmu”.

Zawiadomieniem z dnia 17.09.2012 r. w/w przedsiębiorca został powiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszej sprawie. W dniu 25.09.2012 r. pełnomocnik Przedsiębiorcy zapoznał się z materiałem dowodowym zgromadzonym w niniejszym postępowaniu.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny w tej sprawie:

W trakcie prowadzonego postępowania, Prezes Urzędu ustalił, że Eurorent jest przedsiębiorcą zarejestrowanym w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XXI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000027410.

Przedmiotem faktycznie prowadzonej działalności Przedsiębiorcy jest m.in. wynajem samochodów osobowych. Eurorent prowadząc działalność gospodarczą polegającą na wynajmowaniu samochodów osobowych klientom (konsumentom) posługuje się między innymi wzorcem umowy pod nazwą „Standardowe warunki najmu”. W punkcie 11 w/w wzorca znajduje się zapis: *„Najemca potwierdza, że podane do Umowy dane są prawdziwe, wyraża zgodę na ich umieszczenie w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich Administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim (w tym za granicę), a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 poz. 883) w celu realizacji Umowy, zabezpieczenia finansowego transakcji oraz w celach marketingowych. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.”*

Powyższy wzorec zawierający w/w zapis pkt 11 jest stosowany przez Przedsiębiorcę od 1 kwietnia 2011r. Eurorent zawarła z konsumentami w 2011r. 4265 umów najmu z zastosowaniem przedmiotowego wzorca umowy.

W tym miejscu należy zauważyć, iż do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kpc, zostało wpisane pod numerem **880**, na podstawie wyroku SOKiK w sprawie o sygn. akt. XVII AmC 9/06art. 479⁴⁵ k.p.c., postanowienie, które może być tożsame z przedmiotową klauzulą zakwestionowaną przez Prezesa UOKiK. o treści:

„Równocześnie Uczestnik gremium wyraża zgodę na przetwarzanie i przekazywanie swoich danych osobowych innym instytucjom. Dane osobowe podawane są dobrowolnie, jednak są niezbędne do zawarcia umowy”.

W trakcie prowadzonego postępowania Przedsiębiorca już w pierwszym piśmie skierowanym do Prezesa Urzędu zobowiązał się do zmiany w terminie 7 dni od dnia otrzymania decyzji zobowiązaniowej powyższego zapisu pkt 11 wzorca „Standardowe warunki najmu” na zapis o treści:

„Pkt 11. Dane osobowe

1) Najemca potwierdza, że podane do Umowy dane są prawdziwe.

.....
Podpis najemcy

2) Najemca*

wyraża zgodę na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim, a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) w zakresie, w jakim jest to niezbędne do realizacji Umowy, oraz do jej zabezpieczenia finansowego. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.

nie wyraża zgody na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego dla celów realizacji Umowy i jej zabezpieczenia finansowego,

.....
Podpis najemcy

3) Najemca*

wyraża zgodę na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich Administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim, a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) w celach marketingowych. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz

czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.

nie wyraża zgody na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego dla celów marketingowych,

.....
Podpis najemcy

.....
* zaznaczyć właściwe”

oraz „przesłanie (lub doręczenie w inny sposób) w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji zobowiązaniowej, której mowa w art. 28 ustawy antymonopolowej, do wszystkich konsumentów, z którymi w dniu wskazanym w pkt 1 będą łączyły umowy najmu samochodów zawarte przez EuroRent Sp. z o.o. w oparciu o wzorzec zawierający pkt 11 w brzmieniu zakwestionowanym przez Prezesa UOKiK, propozycji zawarcia aneksu do umowy, zmieniającego postanowienie punktu 11 „Standardowych warunków najmu” na postanowienie w brzmieniu zaproponowane powyżej w pkt 1”.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Ad. I.

Zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów można postawić wyłącznie przedsiębiorcy.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 w/w ustawy o ochronie (...), pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1905 ze zm.) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (...) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 uokik [lit. c]) znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji). Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

„Eurorent Sp. z o.o.” z siedzibą w Piastowie jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym Spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione- na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu,

o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania- że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Przytoczony przepis jako przesłanki warunkujące możliwość wydania decyzji przez Prezesa Urzędu wskazuje: uprawdopodobnienie naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane takie naruszenie, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniu.

Z uwagi na złożenie przez Eurorent wniosku o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ustawy niezbędne jest rozważenie, czy wskazane w tym przepisie warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań w/w Przedsiębiorcy.

Stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (pkt 1), naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2) oraz nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Stwierdzenie przedmiotowych praktyk wymaga spełnienia dwóch przesłanek: **bezprawności działania przedsiębiorcy i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.**

Jako bezprawne należy kwalifikować zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwejki, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000 r., str. 117-118).

Druga z wymienionych powyżej przesłanek jest spełniona, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości rozumianej jako nieokreślona i nieograniczona grupa podmiotów, których nie da się zidentyfikować. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, wskazuje jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2003 r. sygn. akt I CKN 504/01 stwierdził, że *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów.*

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma więc na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest więc ustalenie, że działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego, konkretnego adresata, ale jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko

potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Dla uznania, że doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów nie jest więc konieczne stwierdzenie, że którykolwiek z konsumentów został rzeczywiście poszkodowany wskutek stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki.

W ocenie Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się i dotyczy ochrony interesu szerszej, bliżej nieokreślonej grupy konsumentów, którzy są lub mogą być zleceniodawcami Przedsiębiorcy. Tym samym w sprawie tej mogło dojść do naruszenia interesu nieograniczonej liczby aktualnych i potencjalnych klientów Eurorent będących konsumentami. Oznacza to, iż sprawa ta dotyczy zbiorowego interesu konsumentów, czyli, iż jest prowadzona w interesie publicznoprawnym. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie wszczęcie przez Prezesa Urzędu przeciwko Eurorent postępowania w sprawie naruszenia zbiorowego interesu konsumentów w zakresie wskazanym w sentencji niniejszej decyzji.

Do uprawdopodobnienia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) konieczne jest wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje we wzorcu umowy postanowienie, które może być tożsame z postanowieniem wpisanym do prowadzonego przez Prezesa UOKiK rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Pokreślenia wymaga, że wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ — 479⁴⁵ k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie — Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa UOKiK, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umowy w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umowy oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych, tj. stosowanych także przez innych przedsiębiorców. Prezes UOKiK może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2.12.2005 r. (sygn. akt VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do rejestru, przy czym wpis do rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Analogicznie orzekł Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 29.09.2005 r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19.12.2003 r. (sygn. akt III CZP 95/03), stwierdził, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich.

Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25.05.2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Takie stanowisko zajął także Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13.07.2006r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik [obecnie art. 24 – przyp. własny UOKiK] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia wzorców umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W ocenie Prezesa UOKiK postanowienie stosowane przez Eurorent w pkt 11 „Standardowych warunków najmu” o treści: „Najemca potwierdza, że podane do Umowy dane są prawdziwe, wyraża zgodę na ich umieszczenie w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich Administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim (w tym za granicę), a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 poz. 883) w celu realizacji Umowy, zabezpieczenia finansowego transakcji oraz w celach marketingowych. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.” może być tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru pod **pozycją 880** (Sygn. akt XVII AmC 9/06, wyrok SOKiK z dnia 20 lipca 2006r.) o treści: „Równocześnie Uczestnik gremium wyraża zgodę na przetwarzanie i przekazywanie swoich danych osobowych innym instytucjom. Dane osobowe podawane są dobrowolnie, jednak są niezbędne do zawarcia umowy”.

Zarówno w przypadku klauzuli już wpisanej do Rejestru, odnoszącej się do ochrony danych osobowych konsumenta, jak i w przypadku zapisu wzorca umownego, stosowanego przez Przedsiębiorcę, postanowienia te wywołują identyczne, tożsame dla konsumenta skutki. Wymieniona klauzula została uznana za niedozwoloną, albowiem SOKiK uznał, że jest ona niezgodna z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, stanowiąc postanowienie zawierające automatyczną zgodę na przekazywanie innym podmiotom danych osobowych, których administratorem staje się przedsiębiorca.

Przetwarzanie danych osobowych konsumentów jest dopuszczalne na mocy przepisów ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101 poz. 926 z późn. zm.), ale zapis wyrażony w sposób, jak w przywołanych wyżej postanowieniach **nie przynajmniej konsumentowi faktycznej możliwości wyboru**, czy chce aby jego dane osobowe były

przetwarzane i w jakim zakresie. Skutkuje to pozbawieniem konsumenta faktycznego prawa do odmowy wyrażenia zgody na wykorzystanie jego danych osobowych, np. w celach informacyjnych, czy marketingowych.

Oświadczenie konsumenta zawierające zgodę na przetwarzanie jego danych osobowych powinno być złożone świadomie wyodrębnione i jednoznacznie określać cel i zakres przetwarzania danych. Zgoda na przetwarzanie danych osobowych nie może być zgodą blankietową, tzn. taką która nie wskazuje w jakim dokładnie celu dane mogą być przetwarzane. Stanowisko takie potwierdza wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 kwietnia 2003 r. (II SA 2135/02), który stwierdził, iż „zgoda na przetwarzanie danych osobowych musi być wyraźna. Nie spełnia tego wymagania podpisanie oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych, stanowiącego dodatkowy element innego zobowiązania niezawierającego informacji o celach i zakresie przetwarzania tych danych”. Przytoczone wyżej postanowienia, kwestionowane przez Prezesa UOKiK, oraz te już wpisane do Rejestru dotyczą tej samej sytuacji, tj. faktycznie wymuszonej, poprzez brak wyodrębnienia oświadczenia co do przetwarzania danych, zgody konsumenta na dysponowanie jego danymi w nieokreślonym precyzyjnie celu. Informacja o niezbędności postanowienia do zawarcia umowy (jak w klauzuli nr 880) nie ma znaczenia dla oceny tożsamości w/w postanowień. Dzieje się tak z uwagi na umieszczenie postanowienia dotyczącego przetwarzania danych wśród postanowień dotyczących innego (stanowiącego podstawowy przedmiot danej umowy) zobowiązania co, niezależnie od istniejącej lub nieistniejącej niezbędności postanowienia dla bytu umowy, skutkuje po podpisaniu tejże umowy, wyrażeniem zgody na przetwarzanie danych.

Zdaniem Prezesa Urzędu biorąc pod uwagę zamiar i cel jakiemu w/w postanowienie stosowane przez Przedsiębiorcę może wywoływać tożsame skutki dla konsumenta jak postanowienie wpisane do Rejestru. Biorąc pod uwagę treść powyższych zapisów dane konsumenta mogą być przekazywane innym podmiotom bez jego wiedzy.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż zachowanie Eurorent polegające na umieszczeniu w stosowanym przez siebie wzorcu umowy pkt 11 o treści przytoczonej powyżej może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznał, że w odniesieniu do przedstawionego Przedsiębiorcy zarzutu uprawdopodobnione zostały obydwie przesłanki praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, tj. bezprawność jego działań (tożsamość stosowanego zapisu z postanowieniem wpisanym do Rejestru) oraz naruszenie interesów konsumentów o charakterze zbiorowym.

Zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione- na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu- że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ustawy, a przedsiębiorca, któremu zarzucane jest naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania zobowiązania. Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie.

Przedsiębiorca w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego złożył zobowiązanie do zmiany treści kwestionowanego postanowienia pkt 11 „Standardowych warunków najmu” na zapis o treści:

„Pkt 11. Dane osobowe

1) Najemca potwierdza, że podane do Umowy dane są prawdziwe.

.....
Podpis najemcy

2) Najemca*

wyraża zgodę na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim, a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) w zakresie, w jakim jest to niezbędne do realizacji Umowy, oraz do jej zabezpieczenia finansowego. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.

nie wyraża zgody na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego dla celów realizacji Umowy i jej zabezpieczenia finansowego,

.....
Podpis najemcy

3) Najemca*

wyraża zgodę na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego, który będzie ich Administratorem, na ich przekazywanie osobom trzecim, a także na ich przetwarzanie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r., Nr 101, poz. 926 ze zm.) w celach marketingowych. Najemca oświadcza, że został poinformowany o prawie wglądu do swoich danych i możliwości żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania oraz czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia.

nie wyraża zgody na umieszczenie jego danych osobowych w bazie danych Wynajmującego dla celów marketingowych,

.....
Podpis najemcy

.....
* zaznaczyć właściwe”

oraz zobowiązał się również do „przesłania (lub doręczenia w inny sposób) w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji zobowiązaniowej, której mowa w art. 28 ustawy antymonopolowej, do wszystkich konsumentów, z którymi w dniu wskazanym w pkt 1 będą łączyły umowy najmu samochodów zawarte przez Eurorent Sp. z o.o. w oparciu o wzorzec zawierający pkt 11 w brzmieniu zakwestionowanym przez Prezesa UOKiK, propozycji zawarcia aneksu do umowy, zmieniającego postanowienie punktu 11 „Standardowych warunków najmu” na postanowienie w brzmieniu zaproponowanym powyżej w pkt 1”.

Zdaniem Prezesa Urzędu proponowana zmiana w stosowanym wzorcu da konsumentowi pełny wybór co do zakresu przetwarzania jego danych osobowych – tym samym będzie mógł on decydować o swych danych osobowych oraz zakresie ich udostępniania.

W związku z powyższym, Prezes UOKiK **przyjął zobowiązanie** Eurorent, do zaniechania działań sprzecznych z prawem poprzez wprowadzenie korekty treści „Standardowych warunków najmu” oraz zobowiązanie Przedsiębiorcy do zaproponowania aneksów do aktualnie zawartych umów, zmieniających postanowienie punktu 11 „Standardowych warunków najmu” zgodnie z brzmieniem wskazanym powyżej, jednocześnie **nakładając obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.**

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Ad. II.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w punkcie II sentencji decyzji **nałożono** na Eurorent **obowiązek złożenia sprawozdania** zawierającego oświadczenie o wykonaniu przyjętego zobowiązania, o którym mowa w punkcie I sentencji decyzji, przedstawienia odpowiedniej uchwały organu Spółki wprowadzającego w/w zmiany do „Standardowych warunków najmu” oraz przedstawienia dowodów nadania aneksów do umów o których mowa w pkt 2 zobowiązania Przedsiębiorcy **w terminie 7 dni od dnia wykonania tego zobowiązania.**

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

Od niniejszej decyzji, na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia decyzji.

Otrzymuje:

*Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury
UOKiK w Lublinie
Ewa Wiszniowska*

**Kancelaria Radcy Prawnego
"Centrum Prawa Konkurencji"
Elżbieta Modzelewska-Wąchal
Ul. Brukselska 14
03-973 Warszawa**

a/a